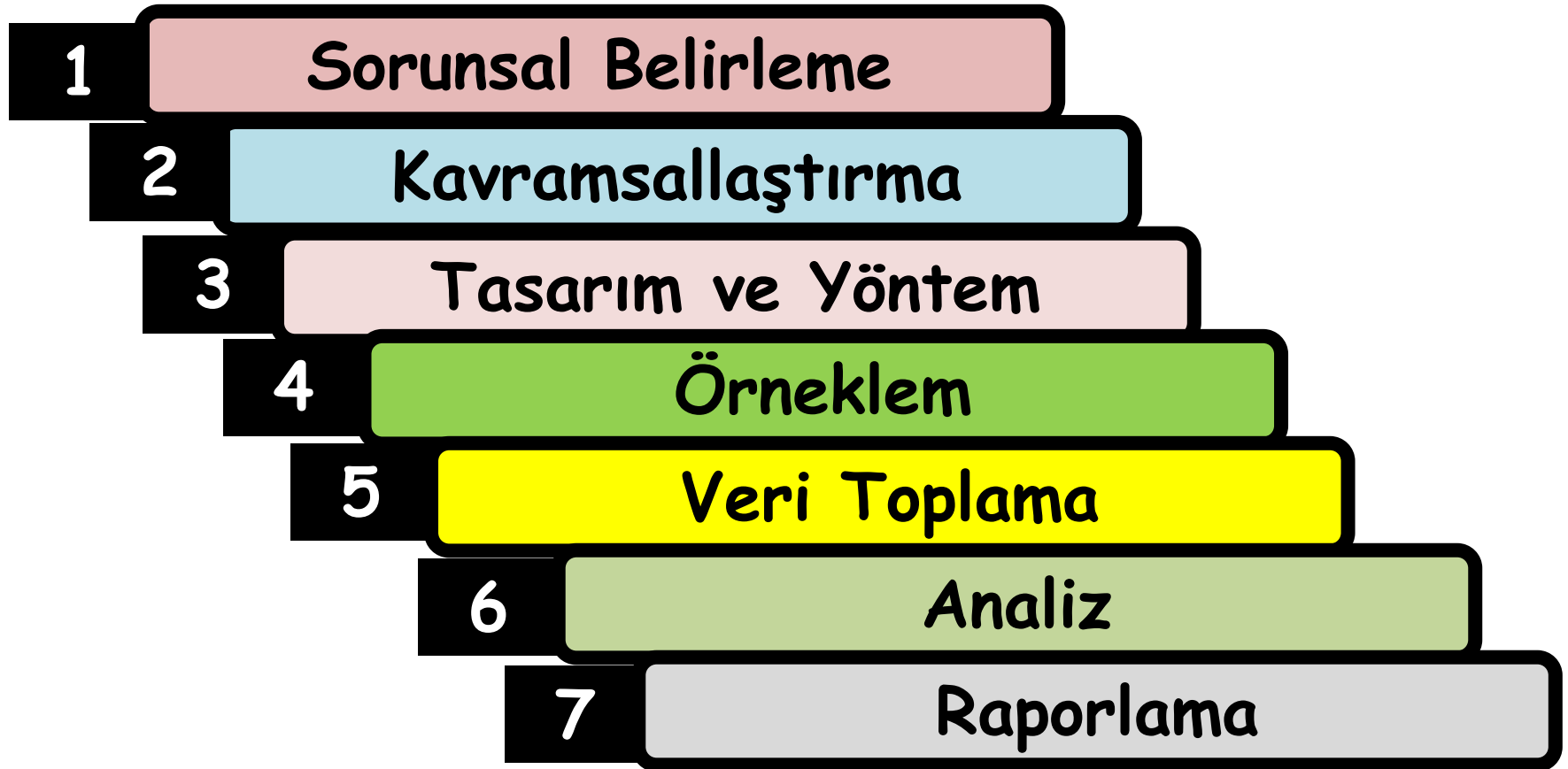

Araştırma Evreni ve Örnekleme

Dr. Ufuk Türen

Bilimsel Araştırma Süreci

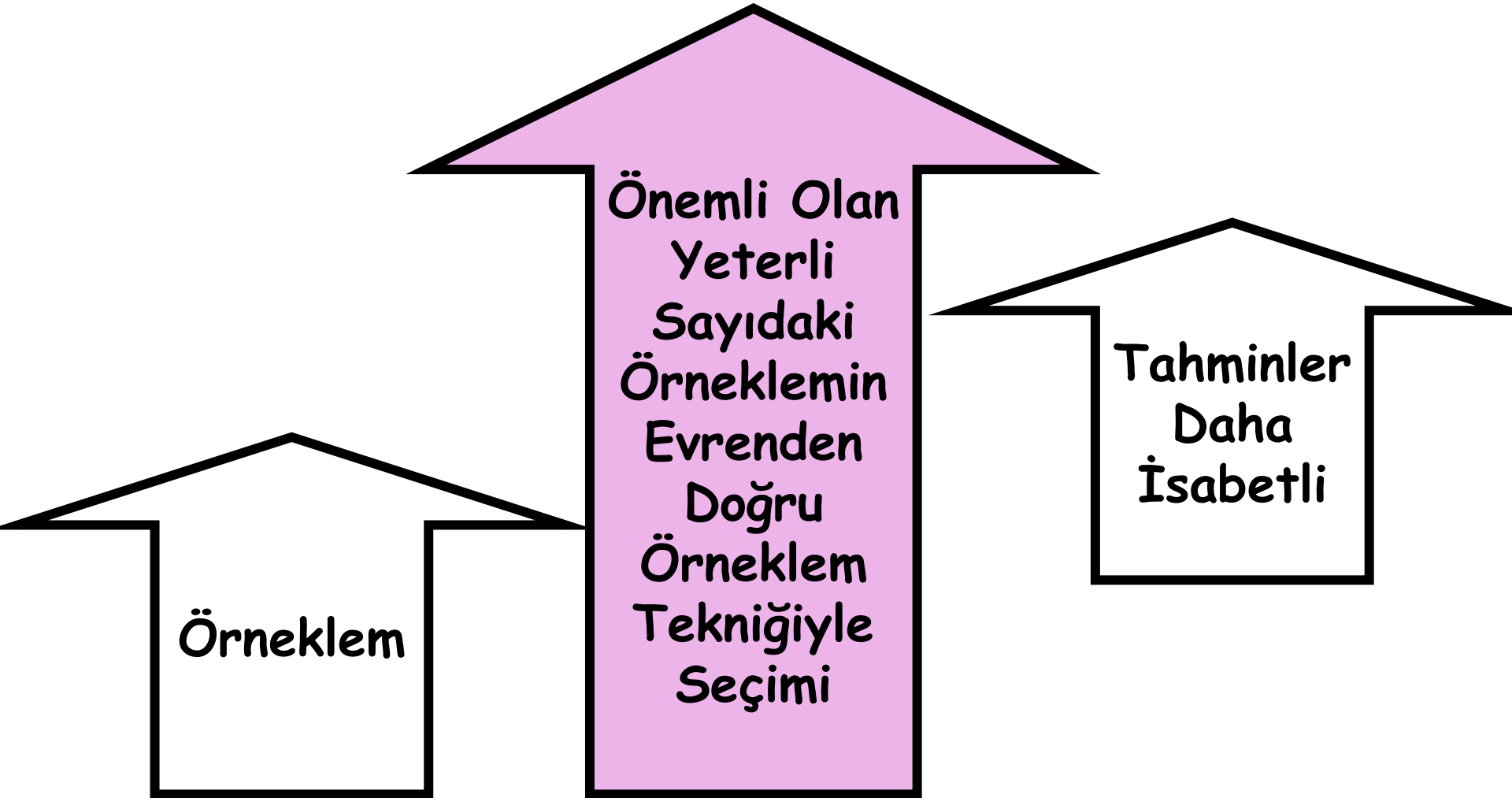

Genel Hususlar

2011 Yılı Genel Seçim Tahminleri ve Sonuçları

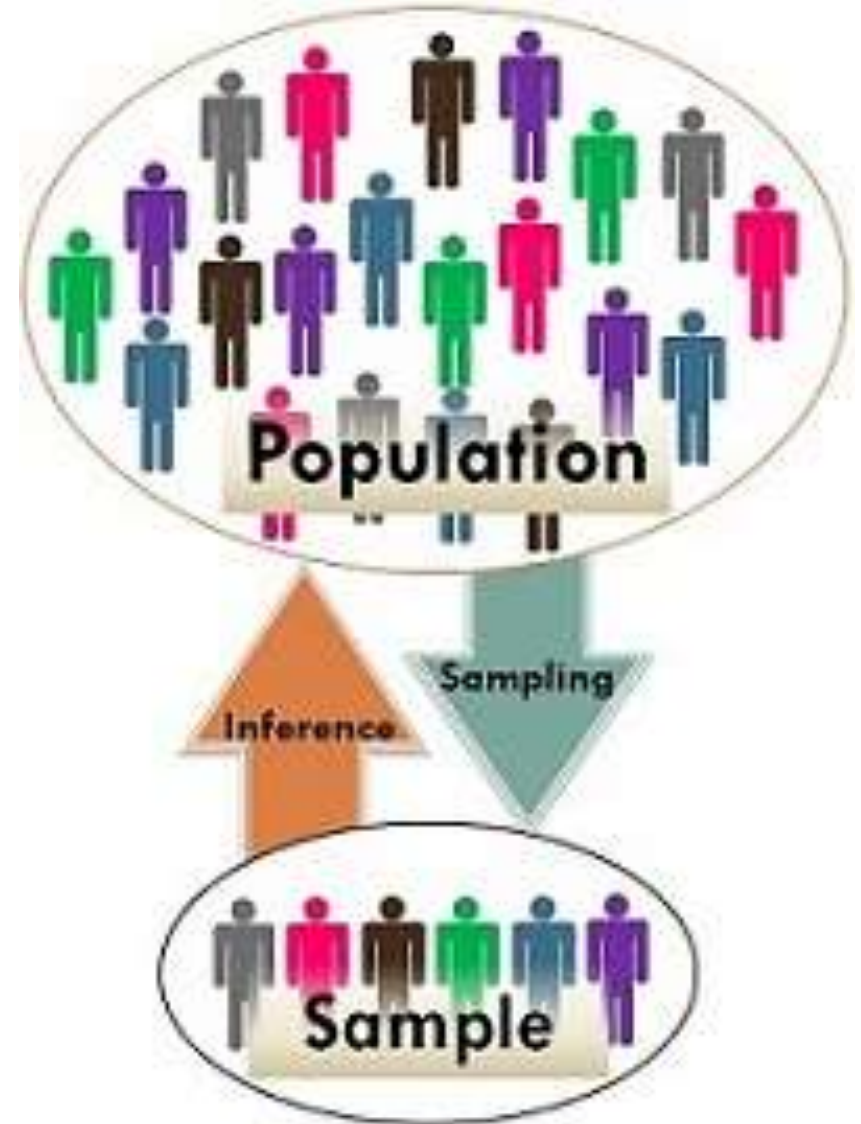
Siyasi Partiler	Kamuoyu Araştırma Şirketlerinin Tahminleri (%)						Seçim Sonuçları (%)
	ANAR	ANDY-AR	SONAR	GENAR	A&G	Konsensüs	
AK Parti	46	52	51	47,7	48	48	49,83
CHP	26	24,8	25,78	26,2	29	27	25,98
MHP	12	9,8-11	12,45	13,8	13	12	13,01
Bağımsız	7	6,7	4,87	5,3	-	6	6,57

Genel Hususlar

Genel Hususlar

Evreni temsil
edebilecek doğru
örneklemin seçilmesi

Genel Hususlar

**Mühendislerin
tükenmişlik sendromu
üzerine bir araştırma**

Genel Hususlar

Üniversite tanıtım
etkinliğinin ölçülmesi

Genel Hususlar

Genel Hususlar

Zaman

Maliyet

Emek

Ahlaki
Nedenler

Temel Kavramlar

Sayım

- Bir gruptaki birimlerin tamamına ulaşip bilgi elde edilmesi. (Nüfus sayımı)

Evren

- Araştırma bulgularının genellendiği ve içerisinden araştırma örnekleminin seçildiği büyük grup. N ile gösterilir. Genel evren (ideal) - Araştırma evreni (gerçekçi evren)

Örneklem

- Belirli bir evrendeki birimler arasından sistematik bir şekilde seçilen ve evreni temsil ettiği kabul edilen daha küçük küme. n ile gösterilir.

Araştırma evreninden örneklem seçim işlemine örnekleme denir

Temel Kavramlar

Mühendislerin Tükenmişlik Sendromu Üzerine Bir Araştırma

Makine Mühendislerinin Tükenmişlik Sendromu Üzerine Bir Araştırma

Makine Mühendislerinin Tükenmişlik Sendromu Üzerine Bir Araştırma: Ankara Örneği

KOBİ'lerde Çalışan Makine Mühendislerinin Tükenmişlik Sendromu Üzerine Bir Araştırma: Ankara Örneği

Temel Kavramlar

Örneklem
Çerçevesi

Ankara
Makine
Mühendisleri
Odası

Sıra No	Adı Soyadı	Mail Adresi	Cep Telefonu	İş Yeri Adresi

Örnekleme Süreci

Örnekleme Sürecinin Aşamaları

1. Araştırma evrenini tanımla
2. Örneklem çerçevesini belirle
3. Örneklem büyüklüğünü tespit et
4. Örneklem tekniğini seç ve örnekle

Örnekleme Süreci -

1. Araştırma Evreninin Tanımlanması

Araştırma evreni
araştırmacının
amacına uygun
oluşturulur

Örnekleme Süreci -

1. Araştırma Evreninin Tanımlanması

Dermatoloji İhtisası Yapan Doktorların Kozmetik
Sektörüne Bakış Açısı Üzerine Bir Araştırma

Üniversite
Hastaneleri

Eğitim ve
Araştırma
Hastaneleri

İhtisaslarının 4. yılı

Örnekleme Süreci -

2. Örneklem Çerçevesinin Belirlenmesi

- Hastalara ilişkin veriler,
- Telefon numaralarının bulunduğu rehber,
- Sürücü belgesi kayıtları,
- Okuldaki öğrenci kayıtları,
- Sanayi odalarındaki şirket kayıtları,
- Şirket çalışanlarının personel listesi vb.

Örnekleme Süreci -

2. Örneklem Çerçevesinin Belirlenmesi

Örneklem
Çerçevesi

Dermatoloji İhtisası
Yapan Doktorların Listesi

Sıra No	Adı Soyadı	Görevli Olduğu Hastane	İhtisas Yılı	Mail Adresi	Cep Telefonu	İş Yeri Adresi

Örnekleme Süreci -

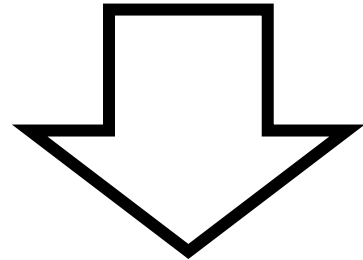
3. Örneklem Büyüklüğünün Tespit Edilmesi

- Evreni temsil edebilecek büyüklükte,
- Araştırmacının zaman ve maliyet olanaklarına uygun,
- Kullanılacak istatistik analizlerinin gerektirdiği büyüklükte olmalıdır.

Örnekleme Süreci -

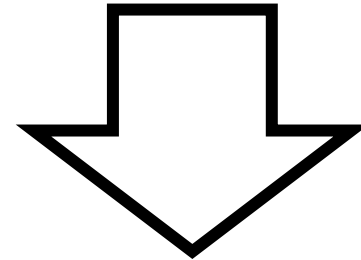
3. Örneklem Büyüklüğünün Tespit Edilmesi

Tarama
Araştırmaları

200-300

DeneySEL
Araştırmalar

30-40

Örnekleme Süreci -

3. Örneklem Büyüklüğünün Tespit Edilmesi

Nicel Değişkenli Araştırmalar İçin Örneklem Hesaplama Formülü

$$n_0 = \frac{t^2 \times s^2}{d^2}$$

$$n = \frac{n_0}{1 + n_0/N}$$

N= Evren büyüklüğü

n= Örneklem büyüklüğü

t= Güven düzeyine karşılık gelen tablo z değeri (0,05 için 1,96; 0,01 için 2,58; 0,001 için 3,28)

s= Evren için tahmin edilen standart sapma

d= Kabul edilebilir sapma toleransı

Örnekleme Süreci -

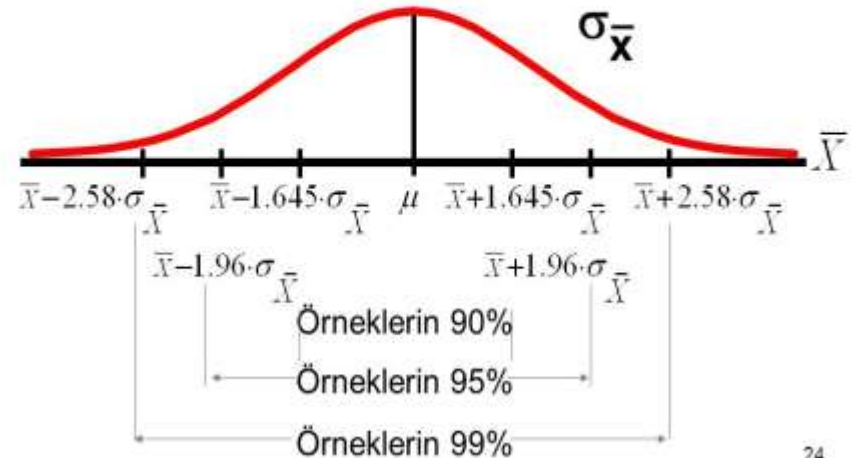
3. Örneklem Büyüklüğünün Tespit Edilmesi

Nicel Değişkenli Araştırmalar İçin Örneklem Hesaplama Formülü

Güven Düzeyi

Güven aralığı

$$\bar{X} \pm Z \cdot \sigma_{\bar{X}} = \bar{X} \pm Z \cdot \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$$

Örnekleme Süreci -

3. Örneklem Büyüklüğünün Tespit Edilmesi

Nicel Değişkenli Araştırmalar İçin Örneklem Hesaplama Formülü

Hata (sapma) toleransı (örneklem hatası), evrendeğer ile örneklemdeğer arasında izin verilen farklılaşma derecesi

Standart sapma, örneklem değerinin evrendeğerden ne kadar saptığını gösterir

Örnekleme Süreci -

3. Örneklem Büyüklüğünün Tespit Edilmesi

Nicel Değişkenli Araştırmalar İçin Örneklem Hesaplama Formülü

$$n_0 = \frac{t^2 \times s^2}{d^2}$$

$$n = \frac{n_0}{1 + n_0/N}$$

N= Evren büyüklüğü

n= Örneklem büyüklüğü

t= Güven düzeyine karşılık gelen tablo z değeri (0,05 için 1,96; 0,01 için 2,58; 0,001 için 3,28)

s= Evren için tahmin edilen standart sapma

d= Kabul edilebilir sapma toleransı

Örnekleme Süreci -

3. Örneklem Büyüklüğünün Tespit Edilmesi Nicel Değişkenli Araştırmalar İçin Örneklem Hesaplama Formülü

$$n_0 = \frac{t^2 \times s^2}{d^2}$$

$$n_0 = \frac{(1,96)^2 \times (0,5)^2}{(0,05)^2}$$

$$n_0 = 384,96$$

Örnekleme Süreci -

3. Örneklem Büyüklüğünün Tespit Edilmesi

Nicel Değişkenli Araştırmalar İçin Örneklem Hesaplama Formülü

$$n = \frac{n_0}{1 + n_0/N}$$

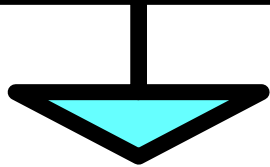
$$n = \frac{384,96}{1 + 384,96/10000}$$

$$n = 370$$

Örnekleme Süreci -

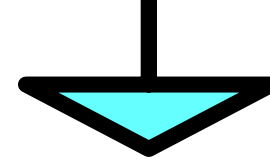
3. Örneklem Büyüklüğünün Tespit Edilmesi Nicel Değişkenli Araştırmalar İçin Örneklem Hesaplama Formülü

Evrendeğer
(parametre)

Ortalama, standart
sapma

Örneklemdeğer
(örneklem
istatistiği)

Ortalama, standart
sapma

Örnekleme Süreci -

3. Örneklem Büyüklüğünün Tespit Edilmesi

Evren (N)	Gerekli Örneklem Büyüklüğü (n)	
	%95	%99
1.000	278	400
10.000	370	624
100.000	383	661
250.000-500.000	384	661-664
1.000.000	384	665
10.000.000	384	665
100.000.000	384	666

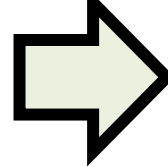
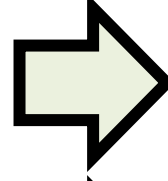
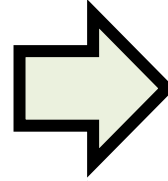
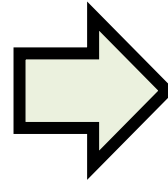
Örnekleme Süreci

1. Araştırma Evrenini Tanımla

2. Örneklem Çerçevesini Belirle

3. Örneklem Büyüklüğünü Tespit Et

4. Örneklem Tekniği Seç ve Örnekle

Ankara'da KOBİ lerde çalışan makine mühendisleri

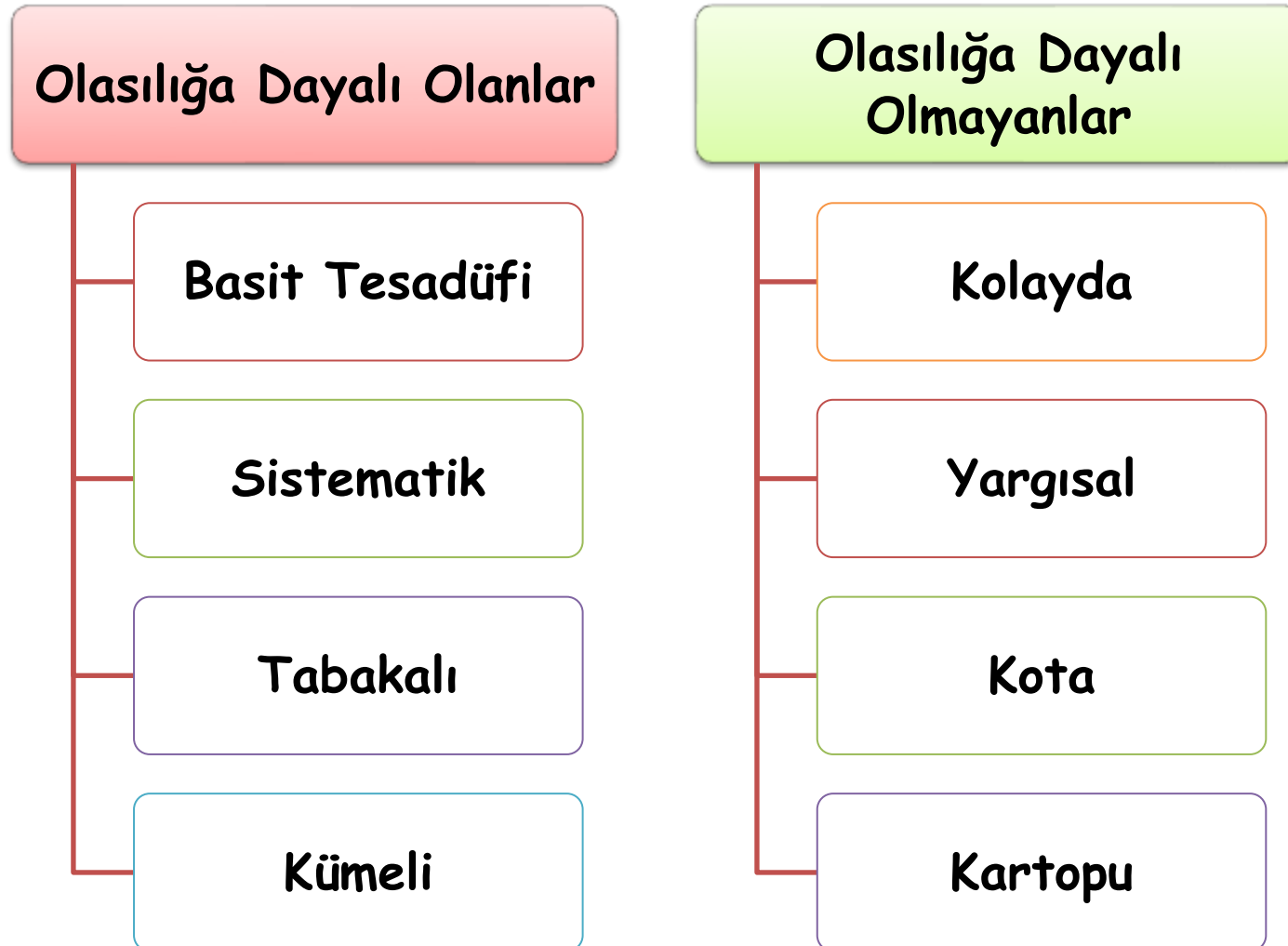
Mühendis Listesi

$N=10.000$

$n=370$

Olasılığı Dayalı Basit Tesadüfi Örnekleme

Örnekleme Teknikleri

Örnekleme Teknikleri - Olasılığa Dayalı Olanlar

Basit Tesadüfi

$N=10.000$

$n=370$

Örnekleme Çerçevesi Gerektirir

Örnekleme Teknikleri - Olasılığa Dayalı Olanlar

Sistematik

$$\frac{10.000}{370} = 27 \rightarrow \text{Örnekleme Aralığı}$$

15. sıradan itibaren 27 ve 27 nin katları

15, 42, 69, 96 ...

Örnekleme Teknikleri - Olasılığa Dayalı Olanlar

Tabakalı

- ❖ % 25 1-5 yıl deneyimi olan (92 kişi)
- ❖ % 25 6-10 yıl deneyimi olan (92 kişi)
- ❖ % 25 11-15 yıl deneyimi olan (93 kişi)
- ❖ % 25 16 yıl ve üstü deneyimi olan (93 kişi)

Toplam 370 kişi

Örnekleme Teknikleri - Olasılığa Dayalı Olanlar

Tabakalı

- ❖ % 10 1-5 yıl deneyimi olan (37 kişi)
- ❖ % 15 6-10 yıl deneyimi olan (55 kişi)
- ❖ % 25 11-15 yıl deneyimi olan (93 kişi)
- ❖ % 50 16 yıl ve üstü deneyimi olan (185 kişi)

Toplam 370 kişi

Örnekleme Teknikleri - Olasılığa Dayalı Olanlar Tabakalı

- ❖ % 40 Kadın çalışan (148 kişi)
  - ❖ % 60 Erkek çalışan (222 kişi)
- Toplam 370 kişi

Örnekleme Teknikleri - Olasılığa Dayalı Olanlar

Tabakalı

❖ % 60 Özel Sektör (222 kişi)

❖ % 40 Kamu Sektörü (148 kişi)

Toplam 370 kişi

Örnekleme Teknikleri - Olasılığa Dayalı Olanlar Kümeli

İç Anadolu Bölgesindeki
Makine Mühendisleri

Toplam 370 kişi

Örnekleme Teknikleri - Olasılığa Dayalı Olmayanlar Kolayda (Uygun/Kazara)

Bulduğunu
Örnekle

Örnekleme Teknikleri - Olasılığa Dayalı Olmayanlar

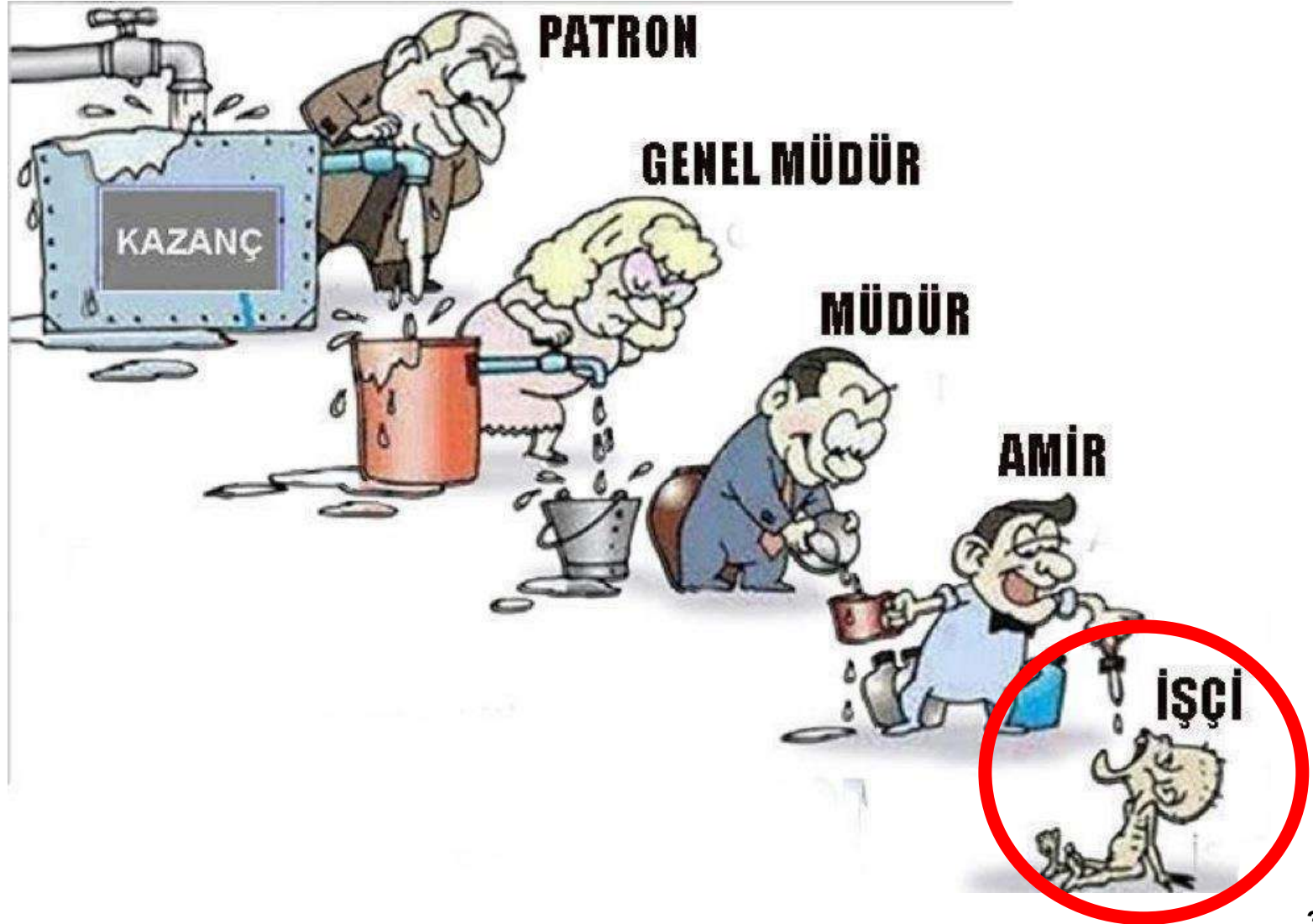
Kolayda (Uygun/Kazara)

- Kolay,
- Ucuz,
- Hızlı.

Araştırma
evrenini temsil
gücü zayıf

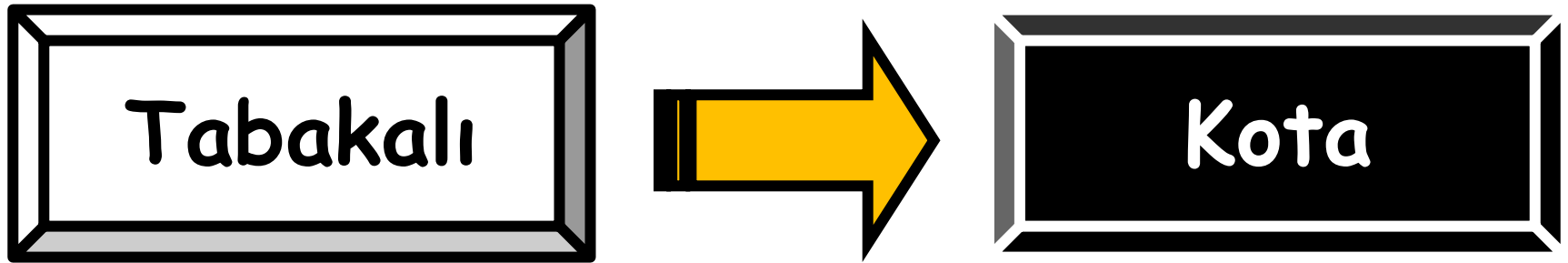
Örnekleme Teknikleri - Olasılığa Dayalı Olmayanlar

Yargısal (Amaçlı)

Örnekleme Teknikleri - Olasılığa Dayalı Olmayanlar

Kota

Örnekleme Teknikleri - Olasılığa Dayalı Olmayanlar

Kota

❖ % 60 Üniversite Hastanesi
(240 doktor)

❖ % 40 Eğitim ve Araştırma
Hastanesi (160 doktor)

Toplam 400 kişi

Örnekleme Teknikleri - Olasılığa Dayalı Olmayanlar

Kartopu

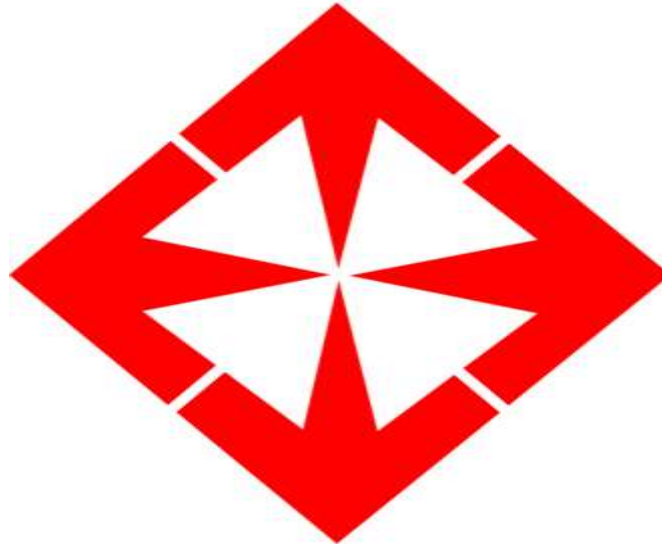

Örnekleme Teknikleri - Olasılığa Dayalı Olmayanlar

Kartopu

Rainbow Süpürge

Araştırma Evreni ve Örnekleme

Dr. Ufuk Türen